

Assens Kommune

Ydelseskatalog 2019

Hørerådgivningen

Hørerådgivningen

HØRERÅDGIVNINGEN

Ydelser (Hørerådgivningen) pr. 1.1.2019

Indledning

Indledende bemærkninger:

Der er i ydelseskataloget ingen betydende ændringer i ydelsesbeskrivelser i forhold til 2016 kataloget.

Dog er der for alle ydelser tilføjet en beskrivelse af sammenhængen med hørerådgivningens øvrige ydelser. Dette for at sikre en forståelse af, hvilke ydelser der er indbyrdes forbundne, og derfor ikke kan fravælges uden at det vil få konsekvenser for andre ydelser.

Værd at vide

Hørerådgivningen

Hørerådgivningens brugere er borgere med en diagnosticeret og behandlingskrævende hørenedsættelse/hørelidelse.

For at komme i betragtning til Hørerådgivningens ydelser rekvireres audiogram og diagnosebeskrivelse fra otolog samt information om høreapparatbehandling fra privat eller offentlig klinik.

Sammen med borgeren afdækkes behov og muligheder for compensation set ud fra borgerens aktivitet og deltagelse i samfundslivet.

Hørenedsættelser er som oftest progredierende. For i videst muligt omfang at opretholde kommunikationsmuligheden er mange borgere derfor løbende i kontakt med Hørerådgivningen, efterhånden som høreevnen nedsættes, og der opstår nye kompensationsbehov og måske også nye kompensationsmuligheder.

Personalet i Hørerådgivningen

Konsulenterne i Hørerådgivningen har som udgangspunkt kandidateksamen i teknisk audiologi/audiologopædi. Enkelte konsulenter er uddannet i tiden før universitetsuddannelserne på disse områder. De har en grunduddannelse og stor erfaring som lærer eller pædagog suppleret med Speciallæreruddannelsen med speciale i hørenedsættelser og tale- sprogsvanskeligheder/læsevanskeligheder.

Nye kolleger kvalificeres til at varetage opgaver ved sidemandsoplæring og deltagelse i relevante kurser og faglige netværk. Nye medarbejdere er under oplæring i hver enkel disciplin i cirka 8 uger, inden de kan varetage området selvstændigt. Hver enkel ny medarbejder har brug for oplæring på flere områder, så oplæring foregår over en længere periode.

Alle konsulenter deltager i relevante kurser og konferencer, hvor de til stadighed udvikler deres viden sammen med andre hørekonsulenter både nationalt og internationalt.

Hørekonsulenterne har dagligt samarbejde med andre relevante faggrupper såvel internt på CKV som eksternt i kommunerne, på sundhedsområdet, i den private sektor (otologer og private høreklivninger), uddannelsesinstitutioner o.a.

INDHOLD

Basisydelse - Abonnement

H1	Telefontræffetid.....	4
H2	Åben træffetid ved lokale træffesteder.....	5
H3	Begynderundervisning.....	6
H4	Spørgeskema/opfølgning på rehabilitering med høreapparat.....	8
H5	Tidsbestilt konsultation/hjemmebesøg med udredning, specialundervisning og rådgivning.....	9
H6	Høretekniske hjælpemidler – udredning, afprøvning og rapport.....	11
H7	Kommunikationskursus.....	13
H8	Tinnitus / Ménière / Hyperacusis. Grundforløb.....	14
H9	Cochlear Implant (CI).....	15
H10	Visuel Kommunikation TSK/MHS niveau 1-2-3 (derefter tilkøb).....	17
H11	Tale-/stemmekorrektion.....	18
H12	Voksne med erhvervet syns- og hørenedsættelse.....	19
H13	Overgangsvejledning til unge hørehæmmede og døvblevne under 18 år.....	21
H14	Psykologsamtaler - Tinnitus / Ménière / Hyperacusis.....	22

H1 Telefontræffetid

Lovgrundlag	Lov om specialundervisning for voksne og relevante §§ i Lov om Social Service
Målgruppe	Borgere med hørenedsættelse eller andre hørevanskeligheder samt eventuelt pårørende
Henvisning/henvendelse	Alle borgere og fagpersoner i abonnementskommunerne kan henvende sig.
Formål	<ul style="list-style-type: none"> ○ Yde generel eller cpr. relateret rådgivning og vejledning i relation til hørevanskeligheder ○ Vurdere behov for evt. videre foranstaltninger og/eller inddragelse af andre faggrupper i hørerehabiliteringen.
Indhold	<ul style="list-style-type: none"> • Specialpædagogisk afdækning af problemstillinger i relation til hørevanskeligheder. • Direkte visitering til interne ydelser, f.eks.:<ul style="list-style-type: none"> ○ Udredning af høretabets konsekvenser og behov for hørefaglig bistand/rehabilitering ○ udredning af behov for samt afprøvning af høretekniske hjælpemidler ○ visuel kommunikation ○ tinnitusamtale ○ CI-samtale ○ hørefaglig bistand til hørehæmmede i erhverv / under uddannelse ○ Andet relevant • Direkte visitering til Audiologisk afdeling, OUH for bl.a.<ul style="list-style-type: none"> ○ justering af høreapparater ○ korrektion af ørepropper ○ revision af høreapparatbehandlingen ○ fornyet undersøgelse • Direkte visitering til andre eksterne samarbejdspartnere:<ul style="list-style-type: none"> ○ kommunal høreomsorg ○ otolog ○ andre
Hvor	På telefon: 9944 3400 eller mail: hoere.fyn@rsyd.dk
Tidsrum	Mandag – torsdag kl. 9 – 10.50
Sammenhæng med andre ydelser	Ydelsen er en visiterende ydelse til øvrige ydelser i Hørerådgivningen, og dermed en forudsætning for disse.

H2 Åben træffetid ved lokale træffesteder.

Lovgrundlag	<p>Lov om Specialundervisning for voksne og relevante §§ i Lov om Social Service</p>
Målgruppe	<p>Borgere med rehabiliteringskrævende hørenedsættelse eller andre hørevanskeligheder samt evt. pårørende</p>
Henvendelse	<p>Alle borgere i abonnementskommunerne kan henvende sig</p>
Formål	<ul style="list-style-type: none"> ○ Yde rådgivning og vejledning i relation til hørevanskeligheder ○ Afhjælpe akutte problemstillinger i relation til hørevanskeligheder ○ Vurdere behov for evt. videre foranstaltninger og/eller inddragelse af andre faggrupper i hørerehabiliteringen
Indhold	<ul style="list-style-type: none"> ○ Specialpædagogisk afdækning af akutte problemstillinger inden for hørevanskeligheder, høreapparater, høretekniske hjælpemidler mm., der medfører begrænsninger i borgerens kommunikation og dermed aktivitet og deltagelse ○ Rådgivning og vejledning ○ Her- og nu afhjælpning af mindre problemstillinger såsom filter- og slangeskift, kontrol af høreapparater, isætningsvanskeligheder mm. ○ Direkte visitering til interne ydelser, f.eks.: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Udredning af høretabets konsekvenser og behov for hørefaglig bistand ▪ Udredning af behov for samt afprøvning af høretekniske hjælpemidler ▪ Visuel kommunikation ▪ tinnitussamtale ▪ CI-samtale ▪ Hørefaglig bistand til hørehæmmede i erhverv / under uddannelse ▪ Andet relevant ○ Direkte visitering til Audiologisk afdeling, OUH bl.a. for: <ul style="list-style-type: none"> ○ justering af høreapparater ○ korrektion af ørepropper ○ revision af høreapparatbehandlingen ○ fornyet undersøgelse ○ Visitering til andre eksterne samarbejdspartnere: <ul style="list-style-type: none"> ○ kommunal høreomsorg ○ otolog ○ andre
Ventetider	<p>Ingen</p>
Værd at vide	<p>Kræver ingen tidsbestilling Der er træffesteder i følgende byer:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Bogense – to gange om måneden ● Assens – en gang ugentlig ● Fåborg - en gang ugentlig ● Svendborg - to gange ugentlig ● Rudkøbing – to gange om måneden ● Ærøskøbing – to gange om måneden ● Nyborg - en gang ugentlig ● Kerteminde - en gang ugentlig ● Odense efter telefonisk aftale på 9944 3400
Sammenhæng med andre ydelser	<p>Ydelsen er i væsentlig grad en visiterende ydelse til øvrige ydelser i Hørerådgivningen, og dermed en forudsætning for disse.</p>

H3 Begynderundervisning

Lovgrundlag	Lov om Specialundervisning for Voksne
Målgruppe	<ul style="list-style-type: none"> • Borgere i abonnementskommunerne, der er førstegangsborgere af høreapparater eller har fået ny type høreapparat.
Henvisning	Audiologiske afdelinger og private høreklinikker
Formål/mål	<ul style="list-style-type: none"> • Give borgeren en basal forståelse for eget høretab og muligheder for håndtering af høretab og høreapparater. • Ud fra en specialpædagogisk vurdering af borgerens livssituation sikre, at borgeren bliver støttet i en optimal udnyttelse af høreapparatbehandlingen, så mulighederne for aktivitet og deltagelse i samfundslivet optimeres. • Sikre at høreapparatet anvendes eller evt. ombyttes/returneres og i forlængelse heraf visitere til anden foranstaltning internt såvel som eksternt
Indhold	<ul style="list-style-type: none"> • Afdækning af borgerens forventninger til rehabilitering og motivation for høreapparatbehandling • Undervisning i høreapparatets konsekvenser i forskellige sammenhænge ud fra samtale med borgeren om niveau for aktivitet og deltagelse i forskellige sider af samfundslivet • Undervisning i høreapparatets muligheder/begrænsninger set ud fra høretabets karakter og elementer som f.eks. recruitment, skelnetab, atypisk hørekurve sammenholdt med de lydmiljøer, borgeren færdes i • Tilvænningsstrategier • Introduktion til høretaktik bl.a.: <ul style="list-style-type: none"> ○ placering i forhold til lys, baggrundsstøj i dagligdagen ○ hvilke programmer er relevante i hvilke situationer? • Undervisning i isætning og betjening af høreapparatet og de basale funktioner, ud fra den instruktion, der er givet på Audiologisk afdeling/klinikken, bl.a.: <ul style="list-style-type: none"> ○ tænd/sluk ○ programskift ○ vedligeholdelse • Vurdering af behov for: <ul style="list-style-type: none"> ○ anden høreapparatbehandling eller ændring af øreprotype ○ Ændring i høreapparatets indstilling/programsammen-sætning ud fra en pædagogisk vurdering i forhold til borgerens aktivitetsniveau og færden (lydmiljøer) ○ supplerende specialundervisning ○ afprøvning af høretekniske hjælpemidler • Henvisning til - <ul style="list-style-type: none"> ○ CKVs øvrige tilbud ○ Kommunal høreomsorg ○ Andre
Evaluerings	<ul style="list-style-type: none"> • Det sikres at borgeren har opnået færdigheder i håndtering af høreapparatet. • Der følges op med spørgeskema efter ½ år - se H4 - for at sikre den rehabiliterende effekt af høreapparatbehandling og undervisning.

Ventetider	Normalt ingen.
Værd at vide	Undervisningen leveres normalt som forlagt undervisning på Høreklubben i direkte forlængelse af udleveringen af høreapparat. Alternativet er, at borgeren henvises til H4 eller H5 Tidsbestilt konsultation (Vedr. ventetid: Se H6).
Sammenhæng med andre ydelser	Ydelsen er i nogen grad en visiterende ydelse til andre ydelser, og en forudsætning for H4.

H4 Spørgeskema/opfølgning på rehabilitering med høreapparat

 Lovgrundlag 	Lov om Specialundervisning for Voksne relevante §§ i Lov om Social Service.
 Målgruppe 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Borgere i abonnementskommuner der har fået høreapparat for første gang eller skifter høreapparattype og/eller ikke har modtaget H4 Begynderundervisning.
 Henvisning/henvendelse 	<ul style="list-style-type: none"> ● Audiologisk afdeling ● Internt
 Formål 	At optimere borgerens rehabilitering gennem at: <ul style="list-style-type: none"> ● Sikre optimal brug og udnyttelse af høreapparater, så borgerens muligheder for kommunikation, aktivitet og deltagelse støttes i en rehabiliterende proces. ● Evt. henvisning til specialundervisning eller revidering af behandling, hvis høreapparatet ikke fungerer/anvendes optimalt.
 Indhold 	<ul style="list-style-type: none"> ● Fremsendelse af spørgeskema til borgeren ca. 6 måneder efter afslutning af høreapparatbehandling på klinikken ● Ud fra besvarelsen af spørgeskema vurderes behov for og visiteres til yderligere intern/ekstern foranstaltning:<ul style="list-style-type: none"> ○ justering af høreapparatet (på privat høreklinik, Audiologisk afdeling eller CKV) ○ fornyet undervisning i brug af høreapparat i relevante situationer ○ anden undervisning ○ afprøvning af relevante høretekniske hjælpemidler ○ andet ● Om nødvendigt, at hjælpe borgeren til returnering/ombytning af høreapparat
 Ventetider 	6 måneder fra tilpasning af høreapparat
 Værd at vide 	Der tages kontakt til borgeren, når der ifølge besvarelsen vurderes behov for dette. Kontakten kan ske som telefonopringning (den hyppigste løsning), når dette vurderes muligt set ud fra høretabets omfang.
 Sammenhæng med andre ydelser 	Der visiteres til ydelsen ved Begynderundervisning H3 samt ved henvisning fra Høreklinikken, OUH. Ydelsen er en visiterende ydelse til øvrige ydelser fra H5 til H12

H5 Tidsbestilt konsultation/hjemmebesøg med udredning, specialundervisning og rådgivning.

Lovgrundlag	<p>Lov om specialundervisning for voksne og relevante §§ i Lov om social service</p>
Målgruppe	<p>Borgere med kommunikationsproblemer ved diagnosticeret behandlingskrævende hørenedsættelse eller andre diagnosticerede hørevanskeligheder samt eventuelt pårørende og/eller fagfolk i relation til borgeren</p>
Henvisning/henvendelse	<ul style="list-style-type: none"> • Borgeren selv • Pårørende • Ældreplejen • Audiologisk afdeling • Private høreklinikker • Otologer • Internt • Andre
Formål/mål	<p>Afhjælpe kommunikative problemstillinger i relation til diagnosticerede hørevanskeligheder og vurdere behov for inddragelse af andre faggrupper set i forhold til borgerens rehabilitering og hele livssituation.</p>
Indhold	<p>Alt efter borgers, pårørendes eller relevante fagfolks behov kan undervisning indeholde:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tilvænningsstrategier ud fra forventninger og motivation • Hørenedsættelsens konsekvenser i forskellige sammenhænge ud fra borgers niveau for aktivitet og deltagelse i samfundslivet • Høreapparats muligheder og begrænsninger set i forhold til høretabets karakter og elementer som f.eks. recruitment, skelnetab, atypisk hørekurve sammenholdt med borgers aktiviteter og de lydmiljøer, borgeren færdes i • Sikre fortrolighed med høreapparats basale funktioner ud fra den instruktion, der er givet på Høreklinikken, bl.a.: <ul style="list-style-type: none"> ○ tænd/sluk ○ programskift <p>Desuden:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Udredning af behov for samt afprøvning af høretekniske hjælpemidler (se i øvrigt særskilt punkt) • Udredning af behov for visuel kommunikation • Pædagogisk justering af de fleste typer af høreapparater ud fra en indsigt i borgerens aktiviteter og deltagelse. Dette gøres ud fra en viden om betydningen af recruitment, skelnetab og andre elementer i et høretab i de aktuelle aktiviteter/lydmiljøer • Visitering til aktuel høreklinik for bl.a. <ul style="list-style-type: none"> ○ justering af høreapparater (teknisk/medicinsk tilgang) ○ korrektion af ørepropper ○ revision af høreapparatbehandlingen ○ fornyet undersøgelse ○ CI-udredning ○ tinnitusudredning • Visitering til andre eksterne samarbejdspartnere: <ul style="list-style-type: none"> ○ kommunal høreomsorg ○ otolog

	<ul style="list-style-type: none"> • Visitering til interne foranstaltninger, f.eks: <ul style="list-style-type: none"> ○ visuel kommunikation ○ tinnitussamtale ○ CI-samtale ○ andet
Evaluering	Undervisningen afsluttes med evaluering i form af borgerens tilkendegivelse af effekten af undervisningen/indsatsen.
Ventetider	Der må påregnes en ventetid på op til 12 uger. Ved akutte problemstillinger kan der tilbydes akuttider ved CKV Høre i Odense.
Værd at vide	<ul style="list-style-type: none"> • Kræver tidsbestilling • Som udgangspunkt skal borgeren være afsluttet/færdigbehandlet på aktuel høreklub • Der indkaldes til de lokale træffesteder nævnt under punktet H2 Åben træffetid • Borgere, der af helbredsmæssige årsager ikke kan møde på et træffested, kan efter aftale besøges i eget hjem
Sammenhæng med andre ydelser	Der videres til ydelsen fra ydelserne H1 til H5 Ydelsen er en visiterende ydelse til ydelserne fra H6 – H12.

H6 Høretekniske hjælpemidler – udredning, afprøvning og rapport.

Lovgrundlag	Primær: Lov om Specialundervisning for Voksne Sekundær: Lov om Social Service § 112 og Lov om Aktiv Beskæftigelsesindsats
Målgruppe	Borgere med i abonnementskommunerne med diagnosticeret hørenedsættelse eller andre diagnosticerede hørevanskeligheder.
Henvisning/henvendelse	<ul style="list-style-type: none"> • Borgeren selv • Pårørende • Ældreplejen • Andre kommunale afdelinger • Audiologisk afdeling • Private høreapparatforhandlere • Otologer • Intern visitation • Andre
Formål	<ul style="list-style-type: none"> • Rehabilitering af borgerens mulighed for at modtage auditive informationer ved brug af relevante høretekniske hjælpemidler med udgangspunkt i borgerens livssituation og samlede funktionsniveau. Det høretekniske hjælpemiddel vil skulle anvendes som supplement til høreapparat, og i videst muligt omfang begrænse de kommunikative og auditive vanskeligheder i hverdagen, i hjemmet, i fritiden. Eventuelt også på arbejdspladsen; se H20. • At bistå kommunerne med udredning af borgerens individuelle behov for høretekniske hjælpemidler samt at afprøve relevante høretekniske hjælpemidler.
Indhold	<ul style="list-style-type: none"> • Specialpædagogisk udredning af behov • Afprøvning af og instruktion i anvendelsen af høretekniske hjælpemidler sammen med borger, pårørende og/eller relevante fagfolk • Udformning og fremsendelse af rapport til kommunen som grundlag for kommunens afgørelse.
Evaluerings	<ul style="list-style-type: none"> • Effekten af hjælpemidlet i forhold til borgerens formulerede mål med anvendelsen af hjælpemidlet vurderes ved kontakt til borgeren efter afprøvningen, og indskrives i rapporten. • Der udsendes spørgeskema efter 3 mdr til borgere i de kommuner, der har tilvalgt ydelsen H18.
Ventetider	Op til 12 uger
Værd at vide	<ul style="list-style-type: none"> • Der er ofte behov for at inddrage elementer fra andre ydelser (f.eks. H3 og H5) for at kunne yde en sammenhængende og helhedsorienteret indsats • Ved nytilpasning af høreapparat og deraf følgende visitering fra en audiologisk afdeling eller privat høreklub kalkuleres i reglen med en tilvænningsperiode på ca. 6 uger, inden der tidligst kan tages stilling til eventuelt behov for supplerende høretekniske hjælpemidler. Derfor lægges som hovedregel op til, at borgeren ser tiden an og lader sig notere på venteliste efter 6 uger fra tilpasningen af høreapparat.

	<ul style="list-style-type: none"> • Der indkaldes til Odense og til de lokale træffesteder nævnt under punktet H2 Åben træffetid • Borgere, der af helbredsmæssige årsager ikke kan møde på et træffested, kan efter aftale besøges i eget hjem
Sammenhæng med andre ydelser	<p>Der visiteres til ydelsen fra H1 – H5. Ydelsen er i nogen grad visiterende til ydelsen H7 og H12</p>

H7 Kommunikationskursus

Lovgrundlag	Lov om Specialundervisning for Voksne
Målgruppe	Hørehæmmede med nedsat kommunikationsevne ved aktivitet og deltagelse samt deres pårørende.
Henvisning/henvendelse	<ul style="list-style-type: none"> • Audiologisk afdeling • Otolog • Internt i CKV • Borgeren selv • Kommunen
Formål	<p>At rehabilitere borgerens muligheder for aktivitet og deltagelse ved:</p> <ul style="list-style-type: none"> • At give den hørehæmmede og pårørende større indsigt i høretabet og dets konsekvenser i kommunikative sammenhænge • At give den hørehæmmede forståelse for egne og andres reaktioner i forskellige kommunikative sammenhænge • At give den hørehæmmede indsigt i egne handlemuligheder i forskellige kommunikative sammenhænge • At give nærmeste pårørende forståelse for egne og den hørehæmmedes reaktioner i forskellige kommunikative sammenhænge • At give nærmeste pårørende indsigt i egne handlemuligheder i forskellige kommunikative sammenhænge med den hørehæmmede
Indhold	<ul style="list-style-type: none"> • Undervisning i egen hørenedsættelse • Hørenedsættelsens betydning for kommunikation i forskellige sammenhænge: I hjemmet, ved indkøb, i biograf/teater, til koncerter, til fester, under bilkørsel og andet relevant for den enkelte • Kommunikationsstrategier/høretaktik i ovennævnte sammenhænge. Heriblandt også strategi for mundaflæsning og begrænsningerne herved • Eget ansvar – både som hørehæmmede og som (hørende) samtalepartner • Lyd- og lysforholds betydning for kommunikationen
Evaluerings	Der evalueres ved afslutning af undervisningen
Ydelsens omfang	Op til 3 timer
Ventetider	1 – 3 måneder
Værd at vide	Undervisningen kan gives på hold, men tilbydes også familievist ved behov.
Sammenhæng med andre ydelser	Der visiteres til ydelsen fra ydelserne H5 og H6. Ydelsen er visiterende til og en forudsætning for H10.

H8 Tinnitus / Ménière / Hyperacusis. Grundforløb

Lovgrundlag	Primær: Lov om Specialundervisning for Voksne Sekundær: Lov om Social Service § 112
Målgruppe	Tinnitus-/Ménière-ramte, personer med hyperacusis og eventuelt pårørende
Henvi sning	<ul style="list-style-type: none"> • Audiologisk afdeling • Otolog • Internt i CKV • Borgeren selv • Kommunen
Formål	<p>At rehabilitere borgerens nedsatte funktionsevne ved:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Med udgangspunkt i borgerens livssituation og samlede funktionsniveau at give borgeren redskaber til at håndtere tinnitus/Ménière/hyperacusis i relation til daglig aktivitet og deltagelse. • At afdække mulighed for delvis afhjælpning i form af hjælpemidler (bedside masker/tinnitusmasker)
Indhold	<p>Grundforløb:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tværfaglig udredning i samarbejde med Audiologisk afdeling • Individuelle samtaler • Psykoedukation i form af orientering, rådgivning og vejledning om tinnitus og hyperacusis • Mestringsstrategier (redskaber til at bryde den onde cirkel) • Indholdet relaterer sig løbende til de sammen med borgeren opstillede mål for rehabiliteringen.
Evalueri ng	Der evalueres i forhold til opnåelse af de opstillede mål ved afslutning af forløbet. Evalueringen noteres i klientjournalen.
Ydelsens omfang	Max. 6 timer
Hvor	Der kan indkaldes til udredning og evt. supplerende indsats hos hørekonsulenten på lokalt træffested og/eller i Odense.
Ventetider	Ved udredning hos hørekonsulent: Op til 3 mdr.
Værd at vide	<p>Arbejdet omkring tinnitus-/Ménière-ramte og personer med hyperacusis foregår i et team bestående af:</p> <ul style="list-style-type: none"> • CKV: <ul style="list-style-type: none"> ○ Hørekonsulent ○ Psykolog • Audiologisk Afdelings tinnitusteam <p>Evt. henvisning til psykolog (H14) foregår via hørekonsulent på CKV Det nære samarbejde mellem Audiologisk Afd. og CKV på tinnitus-området er med til at sikre et stabilt forløb for denne gruppe borgere med mulighed for hurtig tværfaglig indsats ved behov. Tilkøb: Fortsættelsesforløb på 6 timer Tilkøb: Gruppekursus (H22) på 18 timer</p>
Sammenhæng med andre ydelser	Der visiteres til ydelsen fra ydelserne H1 til H6. Ydelsen er visiterende til og en forudsætning for H14 og H22

H9 Cochlear Implant (CI)

Lovgrundlag	<p> Lov om specialundervisning for voksne og relevante §§ i Lov om Social Service</p>
Målgruppe	<p> Borgere der har fået eller overvejer at få foretaget kirurgisk indgreb i form af Cochlear Implant med baggrund i en svær medfødt eller erhvervet hørenedsættelse.</p>
Henvi sning/henvendelse	<ul style="list-style-type: none"> • Audiologisk Afdeling • Borgeren selv • På rørende • Center for Døve • Kommunen
Formål	<p> At rehabilitere borgerens kommunikative funktionsevne bedst muligt gennem at:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Give borgeren og de nærmeste på rørende grundigt indblik i, hvad CI er, og hvilket udbytte, der kan forventes af en eventuel implantation • Optimere det auditive udbytte af CI • Optimere de kommunikative muligheder • Gøre brugeren fortrolig med CI-systemet • Begrænse de kommunikative og psykosociale følger af den situation, den døvblevne/døve og de på rørende befinder sig i • Vurdere behov for andre foranstaltninger: <ul style="list-style-type: none"> ○ Afprøvning af høretekniske hjælpemidler ○ Visuel kommunikation TSK / MHS ○ Psykologbistand • Vurdere behov for rådgivning/vejledning på CI-brugerens arbejdsplads eller studieplads
Indhold	<p>Før operation:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Forsamtale som oftest efter henvi sning fra Audiologisk Afd.: Rådgivning og vejledning forud for eventuel operation • Pædagogisk afdækning og tilpasning af forventninger hos borgeren og de nærmeste på rørende • Pædagogisk afdækning og vurdering af egnethed med fokus på ressourcer og begrænsninger i forhold til at profitere af CI samt af den efterfølgende auditive rehabilitering • Skriftlig ICF-udredning til Audiologisk Afd. til brug i en samlet vurdering af personens forudsætninger for rehabilitering ved implantation • Evt. tværfaglig samtale mellem borger, medicinsk audiolog og hørekonsulent. <p>Efter operation:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hørekonsulenten deltager altid i tilpasning af processoren ca. 4 uger efter operation • Kompenserende specialundervisning indeholdende følgende emner: <ul style="list-style-type: none"> ○ Afstemning af forventninger og det aktuelle udbytte ○ Individuel evaluerbar og tidsafgrænset undervisningsplan. ○ CI-systemets mange komponenter og muligheder ○ Høreundervisning ○ Kommunikationsstrategier

	<ul style="list-style-type: none"> ○ Motivering til samt vejledning i brug af CI i mange forskellige lydmiljøer ○ Copingstrategier – i forhold til både de kommunikative og de psykosociale problemstillinger, der er forbundet med at blive cochlear implanteret ○ Anvendelse af høretekniske hjælpemidler i forb. med CI ○ Tale- stemmekorrektion i mindre omfang ○ Vurdering af behov for anden faglig bistand <ul style="list-style-type: none"> ● Holdundervisning når dette skønnes relevant. ● Opfølgende undervisning og efterkontrol i takt med at udbyttet af CI ændrer sig.
Evaluering	Undervisningsplanens individuelle mål evalueres ved forløbets afslutning og evalueringen dokumenteres i journalen.
Ydelsens omfang	Til det samlede forløb ca. 25 lektioner á 1 times varighed. (Supplerende undervisning kan tilkøbes)
Hvor	Der kan indkaldes til undervisning lokalt og/eller i Odense. I visse tilfælde kan det være hensigtsmæssigt for såvel borgeren som for undervisningens indhold, at der undervises i borgerens eget hjem.
Ventetider	<p>Forsamtale: Maksimalt 6 uger.</p> <p>Efter operation: Ingen ventetid. Undervisningen påbegyndes samme dag, som brugeren får sin CI-processor tilpasset.</p>
Værd at vide	<p>CKV og Audiologisk Afd. har indgået en skriftlig samarbejdsaftale på CI-området, som betyder et stabilt forløb for de CI-opererede med mulighed for hurtig tværfaglig rehabiliterende indsats ved behov. Alle CI rehabiliteringsforløb er individuelt tilrettelagt. Flere forskellige faktorer er afgørende for undervisningens indhold, udformning og omfang. Blandt de vigtigste faktorer kan nævnes:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Udbyttet af CI. Varierer fra person til person ● Tempoet for udvikling af auditiv kompetence. Varierer og er afhængigt af mange faktorer ● Forholdet mellem forventninger og aktuelt udbytte ● Kombinationshandicap (f.eks. døvblinde eller udviklingshæmmede) ● Prælinguallt døve med tegnsprog som modersmål
Sammenhæng med andre ydelser	Der visiteres til ydelsen fra OUH samt i mindre grad fra ydelserne H1 – H6. Ydelsen er i mindre grad visiterende til H14 Psykolog

H10 Visuel Kommunikation TSK/MHS niveau 1-2-3 (derefter tilkøb)

Lovgrundlag	Lov om Specialundervisning for voksne
Målgruppe	Hørehæmmede og døvblevne med nedsat kommunikationsevne ved aktivitet og deltagelse samt deres pårørende. Deltagerne skal som hovedregel have gennemført et kommunikationskursus på CKV (H7)
Henvi sning/henvendelse	<ul style="list-style-type: none"> • Audiologisk afdeling • Otolog • Internt i CKV • Borgeren selv • Kommunen
Formål	At øge den hørehæmmedes muligheder for aktivitet og deltagelse ved: <ul style="list-style-type: none"> • At lære den hørehæmmede og nærmeste omgangskreds nye veje til kommunikation indbyrdes samt i sammenhænge med andre hørehæmmede ved at visualisere kommunikation med en anerkendt visuel kommunikationsform • I relevante tilfælde at motivere den hørehæmmede til at fortsætte TSK/MHS-undervisning på højere niveau på CKV og/eller på Døves Højskole, Castberggård, evt. med henblik på senere brug af TSK/MHS-tolk
Indhold	<ul style="list-style-type: none"> • Pædagogisk afdækning af behov og forudsætninger • Individuel, evaluerbar og tidsafgrænset undervisningsplan • Kompenserende specialundervisning på hold med andre hørehæmmede og pårørende • Individuel evaluering • Handleplan for eventuelle opfølgende foranstaltninger
Evalueri ng	Der er evalueres på mål i undervisningsplanen ved afslutning af forløbet. Evalueringen indskrives i journalen.
Ydelsens omfang	18 timer på hvert niveau
Hvor	Ydelsen tilbydes i CKVs lokaler i Odense; i særlige tilfælde i borgerens eget hjem.
Ventetider	1 – 12 måneder
Værd at vide	Ventetiden er bl.a. afhængig af, hvornår der er tilstrækkeligt med tilmeldinger til at danne et hold. Kan også i nogle tilfælde tilbydes som familieundervisning (f.eks. til familier med hjemmeboende børn). I tilfælde af <i>sudden deafness</i> kan der tilbydes akut og kortvarigt, individuelt tilrettelagt familieundervisning indenfor 4 uger med henblik på holdundervisning på førstkommende hold.
Sammenhæng med andre ydelser	Der visteres til ydelsen fra H7.

H11 Tale-/stemmekorrektion

Lovgrundlag	Lov om Specialundervisning for Voksne
Målgruppe	Hørehæmmede og eventuelle CI-kandidater med udtale- / stemmeproblemer (Som følge af hørenedsættelsen), der medfører kommunikationsvanskeligheder
Henvi sning/henvendelse	<ul style="list-style-type: none"> • Borgeren selv • Audiologisk afdeling • Intern • Andre
Formål	Rehabiliter e borgerens specifikke tale-/stemmevanskeligheder så borgerens kommunikative muligheder øges og dermed borgerens muligheder for aktivitet og deltagelse
Indhold	<ul style="list-style-type: none"> • Pædagogisk afdækning af behov, omfang og forudsætninger – der være et specifikt erhvervet eller situationsbestemt rehabiliteringsbehov. • Udarbejdelse af individuel og evaluerbar undervisningsplan • Kompenserende specialundervisning med udgangspunkt dels i borgerens behov, dels som led i afklaring af mulighed for/ forberedelse til eventuel CI (se Cochlear Implant)
Evalueri ng	<ul style="list-style-type: none"> • De sammen med borgeren opstillede mål evalueres ved afslutning af undervisningen, og indskrives i journalsystemet.
Ydelsens omfang	Udredning: 2 timer. Derefter yderligere 10 timer.
Hvor	Ydelsen tilbydes normalt på CKV
Ventetider	4 - 8 uger
Værd at vide	I tilfælde, hvor borgeren er i gang med anden kompenserende specialundervisning indenfor f. eks. Høreundervisningen, kan det være hensigtsmæssigt at udsætte tale-/ stemmeundervisningen. Derved kan ventetiden blive mere end 4 - 8 uger. Tilkøb: Timer udover de nævnte 2 + 10
Sammenhæng med andre ydelser	Der visiteres til ydelsen fra ydelserne H1 – H6

H12 Voksne med erhvervet syns- og hørenedsættelse

Lovgrundlag	Lov om Specialundervisning for Voksne samt relevante §§ fra Serviceloven
Målgruppe	<ul style="list-style-type: none"> • Borgere med alvorlig varig synsnedsættelse kombineret med hørenedsættelse, der kræver en væsentlig kompenserende indsats ud over almindelig høreapparatbehandling. • Pårørende • Fagpersoner
Henvi sning/henvendelse	<ul style="list-style-type: none"> • Borgeren selv • Pårørende • Ældreplejen • Audiologisk afdeling • Otologer/øjenlæger • Andre
Formål	<p>At sikre borgere med nedsat funktionsevne på både syn og hørelsen en optimal rehabilitering gennem:</p> <ul style="list-style-type: none"> • At udrede problemstillinger i relation til høre- og synsvanskeligheder og vurdere behov for inddragelse af andre faggrupper. • At kompensere eller begrænse følgerne af det alvorlige kombinerede sansetab, så borgeren sikres optimale muligheder for aktivitet og deltagelse i samfundslivet.
Indhold	<ul style="list-style-type: none"> • Rådgivning om hørenedsættelsen og høreapparatbehandlingen relateret til synsnedsættelsen. • Vurdering og afprøvning af hjælpemidler, der kan kompensere for begge funktionsnedsættelser samt rapport om og hjælp til ansøgning af disse • Rådgivning om kompenserende strategier, der tager hensyn til begge funktionsnedsættelser • Direkte henvisning til Audiologisk afdeling, OUH • Udredning af muligheder for Cochlear Implant • Specialrådgivning til kommunens fagprofessionelle om borgerens kombinerede funktionsnedsættelse. • Rådgivning om relevante aktører på landsplan
Ventetider	Op til 12 uger
Værd at vide	<p>Ydelsen vil for borgere, der er registreret i både Syns- og Hørerådgivningen, blive givet som en koordineret tværfaglig ydelse.</p> <p>Et kombineret syns- og høretab har de konsekvenser, at de hver især vil være et større handicap for personen, end hvis der var tale om et enkelt sansetab. Derfor vil også en progression i den ene af de to funktionsnedsættelser uundgåeligt påvirke den anden. Sker der en forværring af synsnedsættelsen, vil det således ofte medføre en ændring i høreapparatbehandlingen og/eller i behovet for høretekniske hjælpemidler. Det nære samarbejde med Audiologisk afdeling gør det muligt at optimere den tværfaglige indsats og begrænse følgerne af det dobbelte sansetab mest muligt.</p> <p>Kontakten til borgere med kombineret sansetab foregår oftest som besøg i hjemmet men kan også forekomme ved indkaldelse til et træffested. Ydelsen leveres som en kombination af afdelingens øvrige ydelser, men af personale, der har særligt kendskab til problematikken med</p>

	<p>kombination af nedsat syn og hørelse.</p> <p>Der føres i Hørerådgivningen ikke en særskilt statistik, da ydelserne samlet indgår i de øvrige ydelser fra Hørerådgivningen.</p>
Sammenhæng med andre ydelser	<p>Der visiteres til ydelsen fra ydelserne H1 – H6 samt fra Synsrådgivningen.</p> <p>Der visiteres til ydelserne H7 – H12</p>

H13 Overgangsvejledning til unge hørehæmmede og døvblevne under 18 år

 Lovgrundlag 	Lov om Specialundervisning for Voksne
 Målgruppe 	Unge hørehæmmede og CI-opererede under 18 år, der har forladt eller er på vej til at forlade grundskolen.
 Henvisning 	<ul style="list-style-type: none"> • Audiologisk Afd. • PPR-kontorer • UU-vejledere • Andre skoler / efterskoler • Den unge selv eller pårørende
 Formål 	Vejlede den hørehæmmede og nærmeste pårørende i forbindelse med uddannelsesvalg og fremtiden i et uddannelsesforløb eller på arbejdsmarkedet
 Indhold 	<ul style="list-style-type: none"> • Udredningssamtale med fokus på identifikation af primær intervention i form af: <ul style="list-style-type: none"> - Overgangsvejledning – fra grundskole til ungdomsuddannelse / voksenliv - til den unge hørehæmmede, familien og professionelle om kompetencer og muligheder samt de psykosociale aspekter ved selvstændigt at skulle håndtere høretabet i undervisnings- og arbejdsmiljøer - Hørefaglig/tværfaglig udredning af behov for specialpædagogisk støtte (SPS) som grundlag for uddannelsesinstitutionernes ansøgning til SU-styrelsen - Samarbejde med Audiologisk Afdeling om information og evt. henvisning når klienten fylder 18 år og ikke længere kommer til årlig kontrol af høreapparatbehandlingen - Hørefaglig/tværfaglig bistand til udredning af kompensationsmuligheder i hverdagen - Udredning af behov for samt afprøvning af og ansøgning om høretekniske hjælpemidler - Rådgivning om relevante undervisnings- / behandlingstilbud såvel internt som eksternt
 Ydelsens omfang 	Max. 5 timer. Derefter tilkøb på timebasis.
 Ventetider 	4 – 8 uger
 Værd at vide 	PPR deltager efter aftale og behov i den initiale udredningssamtale Ydelsen leveres ligeledes efter behov i tæt tværfagligt samarbejde med den audiologiske afdeling.
 Sammenhæng med andre ydelser 	Der visiteres til ydelsen fra kommunal PPR. Ydelsen er visiterende til ydelserne H6 til H12

H14 Psykologsamtaler - Tinnitus / Ménière / Hyperacusis.

Lovgrundlag	Lov om Specialundervisning for Voksne.
Målgruppe	Tinnitus-/Ménièreramte, personer med hyperacusis og eventuelt pårørende
Henvi sning	Al henvi sning til psykolog foregår internt på CKV via høre konsulent
Formål	<p>At optimere den samlede tværfaglige rehabiliteringsindsats gennem at:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Styrke personens egne ressourcer og øge indsigt i følelser, tanker og handlemønstre. • Afdække behov og muligheder for evt. videre behandling for personer der er så invalideret og belastet af deres tinnitus, Ménière eller hyperacusis, at det griber voldsomt ind i dagligdagen og forringer livskvaliteten i væsentlig grad. Mange har symptomer på stress, depression eller angst.
Indhold	<ul style="list-style-type: none"> • Kognitiv adfærdsterapeutisk tilgang med inddragelse af psykoedukation, kognitiv omstrukturering, afspænding, mindfulness-baserede øvelser, opmærksomhedsteknikker, visualisering samt eksponering i det omfang hvor det vurderes relevant. • Eventuelt inddrages psykologisk test med henblik på klinisk personlighedsevaluering, diagnosticering, evaluering samt behandlingsplanlægning.
Ydelsens omfang	Max. 5 timer
Hvor	Center for Kommunikation og Velfærdsteknologi (CKV)
Ventetider	Ved henvi sning fra høre konsulent, max. 3 mdr.
Værd at vide	<p>Arbejdet omkring tinnitus-/Ménièreramte og personer med hyperacusis foregår i et team bestående af:</p> <ul style="list-style-type: none"> • CKV: <ul style="list-style-type: none"> ○ Høre konsulent ○ Psykolog • Audiologisk afdeling på OUH: <ul style="list-style-type: none"> ○ Lægerne <p>Det nære samarbejde mellem Audiologisk afdeling og CKV er med til at sikre et stabilt forløb for denne gruppe borgere med mulighed for hurtig tværfaglig indsats ved behov.</p> <p>Psykologen anvendes i nogle tilfælde også som supplement ved andre ydelser, hvor det skønnes at en psykolog indsats vil have væsentlig betydning for den samlede rehabilitering.</p>
Sammenhæng med andre ydelser	Der vistes til ydelsen fra H8, i nogen grad fra H9 og i mindre grad fra øvrige ydelser.

Center for Kommunikation og Velfærdsteknologi (CKV)
Heden 11
5000 Odense C

Tlf.: 9944 3400
E-mail: hoere.fyn@rsyd.dk

ckv.rsyd.dk